І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 155. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 14-го СЕРПНЯ 1958. 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 14, 1958. No. 155. VOL. LXV.

ДРУГИЙ АТОМОВИЙ ПІДВОДНИЙ ЧОВЕН ПЕРЕПЛИВ ПОПІД ПІВНІЧНИМ БІГУНОМ

Вашингтон. — Командування фльоти подало до відома, що американський підводний човен ЮСС Скейт, другий після „Навтилюса", переплив попід Північним бігуном. Доплив до бігуна „Скейт" в понеділок 11 серпня ц. р. о год. 9.45 ночі (східньо-літнього часу) і потому, виплинши на невкриту льодом поверхню сорок миль від бігуна, передав до Вашінгтону радіове повідомлення про свою подорож. Підплив до бігуна „Скейт" зі сходу, значить із протилежного боку, як плив „Навтилюс". Виплив він з Ню Лондон, Конн. у ЗДА 30 липня ц. р., і добився до підбігунових околиць, плинучи поміж Гренляндією та Ісляндією. Перепливши попід бігуном, „Скейт" завернув назад на Атлантійський океан, і вертається тепер до своєї бази в Ню Лондон. Згідно з визначеним йому пляхом він не продовжував своєї подорожі до Пасифіку. Шкіпером „Скейта" є 38-літній комодор Джеймс Ф. Кілберт з Клівленду. Залога „Скейта" складається з 10 офіцерів, 97 вояків морських збройних сил та з 10 цивільних техніків. „Скейт" є третім з черги американським атомовим підводним човном, збудованим уже на підставі досвіду з двома першими атомовими підводними човнами „Навтилюсом" та „Сіволфом" („Морським Вовком"), які були експериментальними прототипами атомового підводного човна. Президент Айзенгавер одержав повідомлення про це нове досягнення американських атомових човнів під час лету до Ню Йорку на Асамблею ОН. Повідомив його про це радіово дорогою шеф морських операцій адмірал Арлі А. Бирк. Подорож „Скейта", так же само, як і „Навтилюса", відбулася в повній таємниці і про його успіх подано до відома щойно по 24 годинах. Виплив він під час своєї подорожі двічі на поверхню з метою випробування своїх радіових влаштувань. Вістка про успішний рейс „Скейта" викликала велике задоволення серед сенаторів і конгресменів. Факт, що на протязі восьми днів відбувся вже другий переплив атомового підводного човна попід Північним бігуном уважають дуже важливим для дальшого розвитку морських попідбігунових плавань, які матиме велике значення для торговельних і мілітарних цілей та завдань. „Скейт" має 2,400 тонн місткости і 265 стіп довжини та є він на яких 25 проц. менший, як „Навтилюс".

Президент прийняв резиґнацію Ларсона

Вашингтон. — 11-го серпня президент Айзенгавер прийняв резиґнацію свого окремого асистента Артура Ларсона, який залишає урядування з днем 1-го вересня ц. р., обіймаючи позицію проводника Правничого Осередка в Університеті Дюк. Ларсон працював як дорадник Президента та писав для нього промови. Президент написав йому таке: „Я високо ціню вашу близьку співпрацю, а головно вашу інспірацію та допомогу, яку ви давали в здійсненні завдань і цілей уряду і держави". Ларсон працював для уряду Айзенгавера від 12-го квітня 1954 року, бувши підсекретарем праці, а від грудня 1956 головою Інформаційної Агенції ЗДА. Перед урядовою службою він був деканом правничого факультету в Пітсбурзькому університеті.

Д-р К. Ґ. Юнґ не вірить у літаючі тарілки

Алямоґордо, Ню Мексіко. — Організація Aerial Phenomena Research 29-го липня ц. р. у своєму звіті наводила вислів славного психолога д-ра Карла Густава Юнга, немовбито він вірить в „літаючі тарілки", якими керують витвої істоти з інших плянет. Тепер д-р Юнґ спростовує той звіт, кажучи, що хтось перекрутив його слова з 1954 року. Проф. Юнґ заявляє, що він не вірить в літаючі тарілки, бо не потребує нового „міту" про якогось спасителя, який мав би прилетіти на літаючій тарілці та спасти цьогочасну людину з її ідеологічних клопотів. „На мою думку ті особи, які „бачили" літаючі тарілки, робили це тільки тому, що хотіли їх бачити", — каже д-р Юнґ. Ці люди не є глупі ані не є шахраями, але вони потребують чогось нового і знаходять його в літаючих тарілках. Віра в літаючі тарілки — це новий міт слабої людини наших днів".

Гарриман закликає щепитися проти поліо

Ню Йорк. — Губернатор Ню Йорку Аверел Гарриман відвідав виставку здоров'я в нюйоркському „Колізеї" і при цій нагоді в окремій промові закликав мешканців свого стейту, щоб щепилися проти поліо. Три мільйони осіб у віці нижче 40 років ще не були нащеплені, і внаслідок того в горішній частині стейту є 14 випадків паралітичного поліо, яких могло б не бути, коли б всі були щеплені. Губернатор Гарриман казав, що стейтова леґіслятура видає мільйони долярів на лікарські досліди, але громадянство повинно користати зі здобутків науки та допомогти знищити поліо, як зліквідовано вже деякі інші недуги.

ГОСПОДАРСЬКА РЕЦЕСІЯ ПРИПИНИЛА ВТЕЧУ ФАРМЕРІВ

Вашингтон. — Статистичне бюро повідомляє, що господарська знижка в 1957-1958 роках припинила втечу фармерів із фарм, а деякі робітники вернулися на фарми, коли побачили, що в промислі зменшувалося число затруднених.

В АМЕРИЦІ

● Голова Лютеранської Світської Ліґи д-р Освальд Гоффман передав президентові Айзенгаверові збірку молитов за мир, які ця організація передавала на радієвій програмі. Президент обіцяв записатися з цими молитвами. В одній із цих молитов є таке місце: „Коли події досягають стану кризи, то їх не вільно іґнорувати. Або знайдеться хтось, хто міцно втримає їх у руці, або стане і дозволить комусь іншому розв'язати кризу".

● Директор проєктового бюра „Венґард" д-р Джан Геґен заявив, що ракета „Венґард ч. 1" з найбільш стійким штучним сателітом, що кружляє довкола Землі вже 5 місяців, подаючи наукові інформації при допомозі батерій, які черпають енергію від Сонця. „Венґард ч. 1" може бути вічний, якщо його не знищать метеори.

● 11-го серпня сестра королеви Єлисавети ІІ, Марґарета, закінчила одномісячну гостину в Канаді і попрощалася через телевізію і радіо з канадійським народом, промовляючи англійською і французькою мовами. „Я щиро вдячна вам за той час, за цю вам щиро дякую. Нехай вас Бог благословить!" — сказала княжна.

ТРІЮМФАЛЬНІ ВІДВІДИНИ „НАВТИЛЮСА" У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Перший американський атомовий підводний човен „Навтилюс" закінчив дня 12 серпня ц. р. в пристані Портленд у Великій Британії свою 21-денну подорож з Перл Гарбору попід Північним бігуном до Великої Британії, відбувши 8,146 миль подорожі під водою. Американський амбасадор до Великої Британії Вітні передав залозі „Навтилюса" спеціяльне відзначення від президента Айзенгавера. На фото: юрба народу вітає „Навтилюс" у Портленді.

Сенат поліпшив іміґраційний закон

Вашингтон. — 11-го серпня Сенат прийняв законопроєкт про поліпшення іміґраційної процедури і відослав його до підпису до Білого Дому. Згідно з цією поправкою чужинці, які прибули сюди не як іміґранти, не мусітимуть виїжджати закордон, щоб поправити свій статус, тільки перебуваючи в цій країні зможуть дістати право на постійний побут в ЗДА. У фінансовому році, який закінчився 30-го червня 1958 р., аж 7,000 осіб мусіли виїжджати до Канади, щоб звідтам просити і дістати право в'їзду до ЗДА. Це відноситься до тих чужинців, які приїхали до ЗДА не як іміґранти, тільки як туристи, і після того хотіли залишитися напостійно в цій країні. Вони мусять бути на списку квоти країни свого походження і мати американську візу. Це все вони можуть зробити, не виїжджаючи із ЗДА.

ЗДА про потребу Установи для Справ Міжамериканського Розвитку

Вашингтон. — Підсекретар для економічних справ в державному департаменті С. Даґлес Діллон промовляв на зборах Міжамериканської Економічної і Соціяльної Ради при Організації Американських Держав і заявив, що ЗДА змінили свою політику і погоджуються на організацію Установи для Справ Міжамериканського Розвитку. Підсекретар Діллон пригадав делеґатам 21-ої американської держави, що віце-президент Ричард М. Ніксон, державний секретар Джан Фостер Доллес і брат Президента д-р Мілтон Айзенгавер відвідали країни Латинської Америки і всі рекомендували, щоб ЗДА більше цікавилися економікою в країнах Південної Америки. ЗДА заявляють, що підтримають окрему установу, яка дбала б про господарський розвиток американських держав, і яка мала б підтримку всіх американських країн. Представники американських держав вже давно вимагали зорганізувати таку установу, коли в 1948 році постав був Плян Маршалля, який мав допомагати европейським державам. Тепер ця вимога буде здійснена.

Арґентина потребує $ 1,200,000,000 кредиту

Буенос Айрес. — Представник міністерства фінансів заявив, що арґентинська економіка потребує 1,200,000,000 долярів кредиту, щоб можна було відбудувати промисел в тій країні, яка довгі роки була під диктатурою Перона. Окрема фінансова місія виїжджає до ЗДА, яку очолює президент Промислового банку д-р Роґеліо А. Ґалярсе, і в склад якої входять урядовці цього ж банку. Ця арґентинська місія конферуватиме з представниками департаменту скарбу і Експортово-Імпортового банку ЗДА, а також з представниками приватних банків і промисловців. Місія має виявити американським представникам, що Арґентина потребує машин та промислових інструментів. Для промислової відбудови Арґентини треба б 1,200 мільйонів долярів, а їй обіцяють дати в цій країні кредитів на суму 160 мільйонів долярів.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● Григорія І. Марка з Ст. Боніфас, Манітоба, обрано президентом канадійського об'єднання власників готелів і готелярів „Вестерн Готел Асосієйшен". Відбулися ці вибори під час конвенції у Бенф, Алберта. Григорій І. Марко, співвласник і керівник готелю Вилсон, одного із найбільших і наймодерніших готелів у Вінніпеґу, є першим українцем на становищі президента цієї асоціяції.

● Торонтонська „Україна" перемогла у футбольних змаганнях польську команду „Вайт Іґелс" у відношенні 3 до 1. Змагання відбулися в неділю, дня 10 серпня ц. р., на площі Фред Гамилтон у Торонті.

● Українка Зірка Купчин, дочка балетмайстра Івана Купчика з Франції, засновника балету „Блу айс сістерс", вернулася з мистецького турне по Туреччині, Сирії, Ливані, Єгипті і Персії, де своїми виступами вона добилася великих успіхів і признань. Згаданий балет мав би виїхати незабаром у мистецьку подорож до Фінляндії, Скандинавії, Еспанії та Портуґалії.

● Президентом Клюбу Ротарів в Аллмер, Квебек (Канада) обрано, згідно з повідомленням газети „Оттави Ситизен" з 17 червня ц. р., українця Антона І. Лазорового, співвласника одного з місцевих готелів. Під час церемонії обрання був присутній міністер праці Канади Майкл Стар.

1,700 вояків морської піхоти залишають Ливан

Бейрут. — У тому самому дні, в якому в Ню Йорку починає радити надзвичайна сесія Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй над ситуацією на Середньому Сході, 1,700 вояків морської піхоти, ті, які прибули до Ливану найшвидше, починають виїздити відтіль. В середу 13 ц. м. вони почали навантажуватись на кораблі з цілим своїм виряддом. Офіційний комунікат адмірала Джеймса Л. Галловея про це оприлюднив речник американської амбасади в Ливані. В Ливані залишається ще 9,000 американського війська і 3,000 вояків морської піхоти, проте відкликання цих 1,700 вояків уважається симфолічним доказом, що ситуація в Ливані покращала і що ЗДА готові в кожній хвилині відкликати відтіль всі свої частини, якщо відповідальність за дальшу долю тієї країни переймуть в якійсь мірі Об'єднані Нації. Адмірал Галловей покликується на свої розмови з президентом Ливану Шамуном і шефом ливанської армії генералом Фуадом Шегабом, який вибраний на наступника Шамуна; обидва вони — стверджується в комунікаті американського адмірала — ствердили значну поправу „внутрішньої ситуації і зовнішньої безпеки для Ливану".

Роберт Морфі вернувся з Середнього Сходу

Ню Йорк. — Заступник державного секретаря і спеціяльний висланник президента Айзенгавера Роберт Морфі вернувся з подорожі по країнах Середнього Сходу, куди він виїхав 16 липня ц. р., щоб у дипломатичних розмовах вплинути на злагіднення тамошньої ситуації і на мирну розв'язку тамошніх проблем. Роберт Морфі не виступав, як офіційний посередник між урядом та опозицією в Ливані, але його розмови з усіми найповажнішими діячами різних тамошніх груп вплинули вирішно на те, що в спокою відбулися вибори нового президента Ливану, яким став ген. Фуад Шегаб. Морфі їздив теж до Іраку, Йорданії, Ізраїлю, Етіопії і Єгипту, а в поворотній дорозі був у Греції, Англії і Франції і в усіх цих країнах мав розмови з найвищими державними чинниками. В короткому пресовому інтерв'ю на летовищі в Ню Йорку Морфі висловився оптимістично про теперішню ситуацію на Середньому Сході та заявив своє вдоволення вислідами своєї місії.

Англія за охорону самостійности малих держав

Лондон. — Англійський міністер закордонних справ Селвин Ллойд, напередодні свого відлету до Ню Йорку на надзвичайну сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, куди він вже в міжчасі прилетів, заявив, що Англія схиляється до міжнародного гарантування державности Ливану, якщо Ливан проголосив би свою невтральність, та бажала б собі, щоб ОН прийняли на себе в якійсь формі відповідальність за дальшу долю Йорданії. Англія боїться, що на випадок передчасного відкликання відтіль англійських військ — провалиться престіл короля Гуссейна і Йорданію проковтне З'єдинена Арабська Республіка, при чому знову погрожуватиме велика війна з уваги на Ізраїль. Селвин Ллойд пригадав заклик Гаммершилда, щоб дебати на Генеральній Асамблеї не обертались в рямцях дискримінацій, а конструктивних проєктів, та висловив надію, що „не будемо розмовляти в дусі холодної війни". Англійський міністер заявив, що всі ці проблеми дуже докладно обговорено в Лондоні з американським заступником державного секретаря Робертом Морфі. Селвин Ллойд не сумнівається, що ЗДА й Англія виступатимуть однозгідно.

Греція зголосить справу Кипру до Об'єднаних Націй

Атени. — Грецький уряд рішився — пишуть газети — зголосити знову справу середземноморського острова Кипр на звичайну сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй осінню цього року. Хоч минулотижневий несподіваний приїзд англійського прем'єра Геролда МекМіллена до Атен і переведені там наради з участю грецького прем'єра Караманліса й інших грецьких державних мужів та англійського прем'єра, англійського амбасадора в Греції й губернатора з Кипру, хоча ці наради внесли деяке відпруження в загальну атмосферу, проте не довели до порозуміння. Англія настоює на своєму пляні, щоб протягом найближчих 7 років увести на Кипрі автономію з відповідальністю за долю Кипру всіх трьох держав — Англії, Греції і Туреччини. Поїхавши з Греції до Туреччини, Мекміллен дістав згоду від турецького уряду на співпрацю в реалізації такого пляну. Однак Греція не хоче погодитись, щоб автономія на Кипрі стосувалась громад, а не цілого краю, як сукупної цілости. Турки ж є рішучі проти такої автономії, яка давала б більшість в руки греків, даючи грекам на Кипрі с 400,000 проти 100,000 турків.

Ян журналіст Р. Г. Шенфорд оглядав колгосп в Україні

Ню Йорк. — Журналіст пресового концерну Скріпса-Говарда Р. Г. Шенфорд відбуває поїздку по СССР і 12-го серпня надрукував у часописах цього концерну кореспонденцію, як йому вдалося здалеку подивитися на колгосп в Україні. Приїхавши до СССР, він заявив представникові Інтуриста, що хоче побачити колгосп, коли буде на Україні. Але там йому не спішилися показувати „колективну фарму", аж на настирливі домагання взяли його на авто і завезли 20 миль від Києва та показували пшеницю на ланах. Шенфорд хотів бачити людей при праці, та представник Інтуриста заявив, що не можна турбувати людей, які працюють. Та впертий американець настоював на своєму, і тоді його завезли там де комбайном жали пшеницю. З головного шляху вела вузька, занедбана, вкрита курявою дорога до села. Американець допросився, щоб його завезли в те село, коли він запевнив своїх опікунів, що не буде розмовляти з людьми. Ось його опис українського села: „Це було нужденне місце, — частина великого колгоспу. Халупи, в яких мешкають люди, були такі жепські, як і всюди в СССР. Маленькі подвір'я при хатах були заболочені, хоч на шляху була курява. Більшість жінок ходила босо, коли були з болотом аж по коліна". Шенфорд закінчив свою статтю так: „І так я побачив колективну фарму, безсумнівно не ту, яку режим був би вибрав для мене".

ПРЕЗИДЕНТ ПРОМОВЛЯЄ НА ГЕНЕРАЛЬНІЙ АСАМБЛЕЇ ОН

Об'єднані Нації. — У вівторок 12 ц. м. президент Айзенгавер прилетів до Ню Йорку, щоби взяти особисто участь в надзвичайній сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй та виступити на її першому діловому засіданні в середу 13 ц. м., як перший промовець. Президента привітав на летовищі постійний репрезентант ЗДА в Об'єднаних Націях Генрі Кебот Ладж після чого вони від'їхали до готелю Валдорф Асторія, де Президент наражджувався з Ладжом і з прибулим до Ню Йорку державним секретарем Доллесом. За пресовими інформаціями, Президент мав представити Генеральній Асамблеї в широких зарисах плян Америки у відношенні до Середнього Сходу, з покладенням найбільшого натиску на економічну сторінку проблеми. ЗДА пропонують створення для Середнього Сходу реґіональної економічної агенції за зразком Організації для Европейської економічної кооперації, при чому фонди до тієї нової агенції мали б дати передусім середньо-східні держави, які продукують нафту і нафтові концерни, а також великі держави. Як інформує преса, ЗДА готові причинитись до того фонду сумою 100 мільйонів долярів, якщо цей плян буде прийнятий безпосередньо заінтересованими середньо - східними країнами та Генеральною Асамблеєю. Передбачалось згори, що загальний характер промови Президента буде конструктивний, без гострих полемічних атак, дармащо в промові Президента не буде промовчуватись проблема посередньої агресії і вся промова має бути „сильна". За пресовими коментарями, обговорювання політичної сторінки середньо - східньої проблеми на цій надзвичайній сесії Об'єднаних Націй має стати завданням державного секретаря Доллеса в залежності до становища, що його займуть Совєти. Совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико заповів свій виступ зараз після президента Айзенгавера. У зголошеній вже до Генерального Секретаріяту ОН резолюції Совєти вимагають „негайного" відкликання військ ЗДА й Англії з Ливану і Йорданії та висилання туди обсерваторів ОН задля стеження за відкликанням англо-американських військових формацій та за ситуацією на кордонах тих держав. Як коментує преса, ця совєтська резолюція лагідніша, ніж сподівались в кулуарах ОН, при чому згадка про обсерваторів ОН вказує, що Совєти погоджуються на „приявність Об'єднаних Націй в Ливані і Йорданії", як це сформулював був генеральний секретар Гаммершилд. До Ню Йорку з'їдяться міністри закордонних справ у усіх частин світу. За приказом з Москви вже прилетіли, або є в дорозі, міністри закордонних справ всіх сателітних країн. Заповіли свій приїзд також міністри УССР Л. Ф. Паламарчук і БССР К. В. Кісєлєв. Державний секретар Доллес конферував уже з англійським міністром закордонних справ Селвином Ллойдом. Зате мабуть не приїде французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль, який ставився критично до передання справи Середнього Сходу Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй.

Ливан схиляється до невтральности

Бейрут. — У ливанських керівних колах щораз прихильнішше ставляться до думки, що найкраще для цієї країни було б проголосити її невтральність під міжнародною гарантією її суверенности. Ця концепція знаходить більше прихильників, ніж пропозиція генерального секретаря ОН Гаммершилда, щоб арабські держави задекларували пошанування взаємної державности і непорушности існуючих державних кордонів. Прихильна президентові З'єдиненої Арабської Республіки Гамалеві Нассерові ливанська опозиція стоїть на його принциповому становищі, що ця Республіка і до цього часу шанувала державні кордони на Середньому Сході і не мала нічого спільного з внутрішніми труднощами в Ливані, Іраку чи Йорданії, і тому, мовляв, зайвими є подібні декларації на майбутність. Так само ці опозиційні кола є проти допущення до Ливану міжнародної поліції ОН, як ніби принизливої для країни протекторат. Взагалі всякі „протекторати" на Середньому Сході страшенне не популярні, бо вони пригадують часи дійсного, хоч не формального, колоніялізму під покришкою протекторатів. Тому теж ливанські патріоти, навіть прихильники політики Каміля Шамуна, сприймали американський висад тільки, як дуже тимчасовий засіб ратунку Ливану від хаосу, але бажають собі, щоб Ливан міг жити в ладі і в мирі без помочі будь-яких чужих військ. Ці справи гостро актуальні в Ливані у зв'язку з виїздом делеґації на Генеральну Асамблею Об'єднаних Націй. Рішено, що обидва президенти, давній, ще урядуючий, і новообраний, призначать делеґацію, щоб вона була авторитетним виразником всього Ливану.

У СВІТІ

● Пані Агда Россел — перша жінка на становищі постійного делегата в Об'єднаних Націях, вона репрезентує Швецію, постійного делегата якої в ОН, д-ра Гуннара Яррінга, призначено амбасадором тієї країни у Вашингтоні. Пані Россель відома у Швеції суспільна діячка, має понад 40 років, сім років тому розвелась з своїм чоловіком, публіцистом. Вона приїхала до Ню Йорку з своїми двома дітьми. Жінок, що вславилися на терені Об'єднаних Націй, найбільш відомі індійка Віяя Лакшмі Падіт, що в 1953 році була президентом Генеральної Асамблеї, та Елінор Рузвелт, яка довгі роки репрезентувала Америку в Комісії для прав людини.

● Між урядом Тунісії і альжирськими партизанами, що користуються її територією для випадів проти французів в Альжирі, постав гострий конфлікт. Туніська влада знищила весь наклад часопису, що його в Тунісі видає альжирська націоналістична організація Альжирський Фронт Визволення, за критику політики туніського президента Бурґіби. Між Габібом Бурґібою і єгипетським президентом Нассером існує антагонізм і суперництво за впливи на альжирських націоналістів. Ситуація ускладнюється ще й тим, що фактично в Тунісії є більше озброєних альжирських партизанів, аніж війська туніської армії.

● Шеф штабу наземної армії ЗДА, ген. Максвелл Д. Тейлор, перевів у Західній Німеччині інспекцію американських військ і нараджувався з західно-німецьким міністром оборони Францом Йосифом Штравсом у справах нової армії Зах. Німеччини. Німці хочуть дістати від Америки нові протилетунські гармати й ракети і засекретити їх в Рурщині, щоб на випадок війни обороняти головний промисловий центр.

● Клим Ворошилов прибув минулої неділі на світову виставку до Брюсселю. Тому, що він, як голова Верховного Совєту СССР, офіційно займає становище президента, його зустрічав бельгійський король Бодуен. Разом з Ворошиловим приїхали міністер здоров'я СССР Марія Ковригіна і гурт інших совєтських „достойників". На брюссельській виставці виступає цього тижня балет Моїсеєва, по містах Бельгії роз'їжджають ансамблі пісні і танцю УССР та різні московські співаки й музики. Словом, Совєти ведуть пропаганду на найширшу скалу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПІДВОДНИМ ЧОВНОМ ПОПІД БІГУНОМ

Серед гамору, що зчинився з приводу гострої міжнародної політичної кризи, сталася подія, яка розпочинає новий етап на шляху розкривання таємниць природи та оволодіння людиною недосяжними закутинами світу.

В п'ятницю минулого тижня офіційно подано до відома, що американський, гнаний атомовою пегінною силою підводний човен „Навтилюс" із 116 особами залоги, проплівши 6 днів під водою, проплив 3 серпня ц. р. попід Північним бігуном і виринув через два дні після того на поверхню моря між Гренляндією і Шпіцберґеном. Таким чином він проплив 1,830 миль від Перл Гарбору на Гавайських островах Тихого океану попід кригою Північного бігуна на другий бік ґльобу, на Атлантійський океан, доконавши те, про що 90 років тому мріяв французький фантаст-повістяр Жюль Верн, і те, що підготовляли численні піонери в ділянці полярних досліджень. При тій нагоді пригадують, що контрадмірал Роберт Е. Пірі у 1909 р. вперше доплив Північного бігуна, а контрадмірал Ричард Е. Бирд у 1926 році вперше перелетів над бігуном. Чин „Навтилюса" з серпня 1958 року під командуванням коммодоре В. Р. Андерсона буде записаний між епохальними відкриттями подорожників.

Як кожне нове відкриття, в якому висока техніка стала на послуги людській відвазі й заповзятливості, так і в цьому випадку суть справи не у бравурності названого морського старшини і його залоги, не в технічній досконалості американського підводного човна, а в практичних можливостях використання того експерименту. Президент Айзенгавер вказав відразу на великі перспективи, які відкриваються в зв'язку з цим для морського вантажного руху. Комерційні вигоди, що їх дає плавба попід Північним бігуном, полягають у надзвичайному скороченні шляху. І так, звичайний шлях від Гонолюлю до Лондону поверхнею моря становить 9,500 морських миль, а коли плисти шляхом „Навтилюса", то він скорочується до 6700 миль. З Лондону до Токіо треба плисти 12,200 миль. Цей шлях скорочується майже наполовину, — до 6,300 миль, коли плисти попід бігуном. З Сіятлю у стейті Вашингтон до Ослльо в Норвегії треба зробити морським шляхом 9,300 миль, а коли плисти попід бігуном, то цей шлях зменшується до 6,000 миль.

Але використання у практиці цього нового підводного морського шляху для торговельних цілей є ще справою майбутнього, бо залежить від зменшення усе ще дуже високих коштів будови атомових підводних човнів, від можливостей побільшення їхньої містоти та від уведення взагалі підводно-морської комунікації для міжокеанської торгівлі. Зате куди ближче й реальніше використання відкриття, що його зробив „Навтилюс", для військових цілей. Указав на це „батько атомового підводного човна", контр-адмірал Гайман Дж. Ріковер у свому недавньому інтерв'ю на сторінках тижневого журналу „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт", ще перед цією останньою подорожжю „Навтилюса". Він заявив, що підводна атомова фльота під льодовиками Північного бігуна, що простягається на мільйони квадратних миль, фльота, яка може виринати на поверхню в „дірах" між льодовиками — це смертельна для ворога небезпека, фактично схована від його очей. Ці підводні плаваючі ракетні бази-викидні можуть поцілювати всі найважливіші совєтські центри промислу. Отже, Совєтський Союз, маючи 3,000 миль побережжя, відкритого у сторону північно-бігунового обширу, стає по суті безборонним супроти атомової фльоти ЗДА, вивінуваної в ракети „Поляріс" з засягом 1,500 миль. З'єдинені Держави мають тепер або готовими, або в будові, або призначеними до будови 22 атомові човни. Один із тих човнів, „Тритон", який буде спущений на воду саме 19 серпня ц. р. матиме 447 стіп довжини, 8,000 тонн містоти і 145 членів залоги. Військовий фахівець „Ню Йорк Таймсу" Генсон В. Болдвін називає цей підводний човен „суперлятивною субмариною" з величезними бойовими спроможностями. Коли Совєти, — твердять західні фахівці, — мають сьогодні найбільшу підводну фльоту, бо понад 500 звичайних підводних човнів, то приспішена будова американських атомових підводних човнів значно зрівноважить це відношення підводних сил. Очевидно, Совєти можуть також будувати атомові підводні човни, але покищо на цьому полі Америка має велику перевагу, яка тепер ще більше зросла.

Тому Дейвід Лоренс твердить, що Америка знову може промовляти до Совєтів з позиції сили. Таким чином успішна подорож попід Північним бігуном має так само актуально-політичне значення: вона збільшила повагу Америки, як першої в поступі техніки, і унагляднила її величезну військову силу. Повторний переїзд попід Північним бігуном підводним човном „Скейт" вночі на 12 ц. м. ще скріпив значення цієї події.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

З ДАЛЕКИМ ПОГЛЯДОМ В ЧАСІ І ПРОСТОРІ

29-го липня президент Айзенгавер своїм підписом створив із законопроєкту закон, що має коротку назву „Національний закон про аеронавтику і простір, 1958 року".

Закон стверджує, що напрямною американської політики буде, щоб вся активність у (зовнішньому) просторі була присвячена мирним цілям і для добра людства, і що загальне добро й безпека ЗДА вимагають, щоб була створена цивільна аґенція для нагляду й ведення аеронавтичної і простірної діяльности, для сприяння науковим та технічним дослідам, для збереження провідної ролі ЗДА в цій ділянці. Послідовно, закон передбачає створення Національної Ради Аеронавтики і Простору під проводом Президента держави і з участю секретарів стейту, оборони, голів різних споріднених аґенцій та вільних членів. А для конкретної діяльности буде створена Національна Адміністрація Аеронавтики і Простору, з Адміністратором на чолі, якого іменуватиме Президент за згодою Сенату (22,500 дол. на рік).

Ще один закон. Ще одна аґенція державного апарату, який так сильно зростає в останніх роках... А проте, в історичному аспекті, цей закон може стати чи не найважливішим придбанням цього, 85-го Конґресу. Може справді буде це — за словами конґресмена МекКормека в Палаті Репрезентантів, „мабуть, важніший від усіх законів, які будь-коли стояли перед нашим Конґресом".

Коли теперішній, 85-ий, Конґрес в січні ц. р. зійшовся на свою другу сесію, два „спутніки" вже кружляли навколо землі. Подив, перестрах, почуття втраченого престижу, амбітні пориви — все це знайшло свій відгук у Конґресі. Змагання за панування в просторі стало реальною політичною й оборонною необхідністю. Ще в листопаді минулого року, місяці другого „спутніка", Президент створив уряд спеціяльного асистента для справ науки й технології, а потім і Президентську Дорадчу Комісію в Справах Науки. Але Конґрес не ждав. Після гарячих дискусій, уже 6-го лютого ц. р. Сенат створив Спеціяльну Комісію для Простору й Астронавтики. Линдон Джансон, найважливіша після Ніксона особа в Сенаті, провідник сенатської демократичної більшости, став її головою. А 5-го березня ц. р. Палата Репрезентантів створила Вибрану Комісію для Астронавтики та Досліджування Простору, і в ній теж голова більшости МекКормек став головою. В обох палатах найчільніші особистості були найменовані членами цих Комісій, таким чином підкреслюючи вагу їх завдань. Коли Президент своїм посланням до Конґресу з 2-го квітня ц. р. поставив формальний внесок, щоб створити спеціяльну аґенцію в справах аеронавтики й простору, то праця над таким законом була вже в повному розпалі. Ще й тепер члени Комісій, може трохи з партійних, а може з престижевих міркувань, твердять, що правдива законодавча ініціятива таки вийшла з Конґресу, а не від Президента.

Члени конґресових комісій звиклі до законодавчих робіт практичного характеру, з конкретними й ясними проблемами і для конкретних цілей поточного дня, раптом стали перед великим, головокружним невідомим. Перед їх очима фантазія „саєнс фікшен" романів ставала конкретною проблемою, до якої вони мусіли зайняти становище. Перед ними пересувались свідки — вчені, що представляли такі поняття як „простірні платформи", „астронавтика", „міжплянетні подорожі", сателіти, висад на Місяці, Марс, Венера, йон, фотон, як майбутні рушійні сили, як реальні можливості. Рація „самозбереження", „національний престиж", „мілітарні можливості в просторі" — були вихідними позиціями розважань. Але скоро перед очима законодавців мусів стати Всесвіт, безконечний простір, світ, керований надприродною силою і незбагненний, бодай ще сьогодні для людського розуму...

Здається, що людина — навіть якщо вона вибраний законодавець могутнього народу, — коли стоїть перед абсолютним невідомим, шукає виходу в філософії, відчуває потребу знайти вищий сенс буття і зробити переоцінку практичних вартостей будня. Дуже численні сліди цього в сказаних і писаних словах і заявах конґресменів у звітах комісій і дебатах. Дає відчути себе безконечний респект законодавців до Всесвіту і почуття власної людської немічности та покірности в зустрічі з безконечним простором як майбутнім тереном людської експлуатації, вживання або й надуживання. В дискусії над законопроєктом у Палаті Репрезентантів 2-го червня ц. р. конґресмен О'Брайєн з Ню Йорку сказав: „Ми сьогодні починаємо щось, що веде ніхто справді не знає куди... приступаємо до відкривання чогось, про що ніхто навіть не може здогадуватись... з наслідками, яких ніхто не може передбачити..." А голова сенатської комісії Линдон Джансон заявляв у своєму звіті для повного Сенату, 11-го червня ц. р.: „Людина поривається на не абищо, коли збирається втягнути країну зір у межі леґіслятивного процесу і поставити під юрисдикцію своїх державних аґенцій. Простір — необмежений. Людське знання про простір — обмежене. Суми всього того, що ми розуміємо, ще не вистачає, щоб зрозуміти, який великий розмір нашого незнання... Щоб діяти розумно, та й взагалі, щоб діяти, мусимо діяти з вірою. Покірність — це відповідний товариш у подорожі на цьому шляху нашого народу". Не диво, що й відклик до Бога і до моральних принципів не раз і не двічі можна було почути в дебатах. Конґресмен О'Брайєн прямо заявив: „У зовнішньому просторі ми, що віримо в Бога, знайдемо підтвердження нашої віри. І я молюся, щоб у цій сфері навіть матеріялісти знайшли Бога...... Може аж на цьому шляху нам вдасться знайти моральний еквівалент війни..."

На кожному кроці законодавці зустрічались з недослідженими ще факторами, з недосконалими дефініціями понять, яких досі вистачало, з нерозв'язаними науково проблемами. Одною з таких не готових ще ділянок є питання майбутнього „Простірного Права", яке так дуже потрібне, „щоб охоронитись від анархії в простірній активності і від непотрібних конфліктів у майбутньому". Ось, наприклад, треба буде встановити горішні границі державного суверенітету над її територіяльним простором (такий ось термін, як „стовп повітря" чи взагалі „повітряний" простір тепер перестарілий); треба встановити правну підставу для перелету штучних сателітів над чужими державами (досі вони кружляють на підставі попередньої загальної згоди у зв'язку з „Міжнародним Ґеофізичним Роком"); встановити правну підставу для суверенітету над Місяцем чи іншими плянетами; правну підставу для відшкодування за шкоди, спричинені чужими літаючими об'єктами чи їх падаючими частинами; для права нищити чи конфіскувати чужі літаючі об'єкти над національною територією і т. д. Цю важливу ділянку має нова аґенція опрацювати.

Не зважаючи на труднощі, а може й завдяки їм, слід було б поставити підвалини для нового ладу. Коли вже комісії обох палат Конґресу погодились, на спільній конференції, на один, узгіднений текст закону, конґресмен МекКормек так закінчив свій звіт Палаті Репрезентантів 24-го травня ц. р.: „...Ясно, що ЗДА не можуть відкладати рішення вступити в добу простору. Цього вимагає потреба нашого збереження. Тільки тоді, коли ми приймемо виклик, матимемо можливість спрямувати вживання простору для мирних цілей і для користи цілого людства".

Але новий закон тільки вступний і дуже малий крок в цьому напрямі.

РОЛЯ НАФТИ У БОРОТЬБІ ЗА СЕРЕДНІЙ СХІД

Цілий світ зайнятий тепер кризою на Середньому Сході, і всі, хто щиро бажає миру та справедливости, стараються послабити те політичне напруження, яке настало в половині липня ц. р., коли в Іраку вбито короля, коронного принца та прем'єра, союзників протибольшевицького західнього бльоку, а на їх місце прийшов республіканський уряд. Загально говорять і пишуть про політичну сторінку цього перевороту, згадуючи при тому арабський націоналізм, який здобуває собі щораз більше прихильности в світі, як це недавно заявив президент Айзенгавер на пресовій конференції, твердячи, що ЗДА ніколи не були і не є в опозиції до націоналізму інших народів і вважають його суттєвим не тільки для себе, але й для інших.

Але при цьому не вільно забувати, що світ цікавиться якоюсь національною проблемою тим більше, чим більше економічне значення має дана держава для світової економіки.

У цілому світі видобувається денно 17,300,000 бочок нафти, з чого аж 4,100,000 бочок припадає на Середній Схід, 6,300,000 — на ЗДА, 2,500,000 — на держави комуністичного бльоку, 2,500,000 — на Венесуелю, а 1,900,000 — на решту держав. Ще більше значення має Середній Схід, коли дивитися на нього зі становища світових резерв нафти. І так, світові резерви нафти наприкінці 1957-го року становили 264,500,000,000 бочок, з чого на Середній Схід припадало аж 169,500,-000,000 бочок, на Західню Півкулю — 58,4 більйона, на комуністичні країни 26.2 більйона і на решту держав — 10,4 більйона.

Хто найбільше користає з середньо-східньої нафти?

60% її вивозиться до Західньої Европи, 25% — на Далекий Схід і до Африки, 13% — до Західньої Півкулі і 2% — до інших держав. Тепер ми зрозуміємо, чому урядовець міністерства закордонних справ у Лондоні, довідавшись про революцію в Іраку, заявив колезі, який дивився у вікно на вулицю:

„Ви напевно знаєте, що отой моторовий рух припиниться, вся промисловість буде спаралізована і людське життя в Англії та в Західній Европі надзвичайно збідніє, якщо нафта з Середнього Сходу стане для нас недоступною".

Вже кілька десятків років слово „нафта" вживається на те, щоб бити ним англійських, американських та французьких політиків. Це правда, що „нафта" спричинила висад американської морської піхоти в Ливані і англійських парашутистів у Йорданії. Але СССР не має права верещати про нафту на цілий світ, бо саме задля нафти Москва підтримала в 1955-му році президента Єгипту Насера, і від того часу постійно втручається у внутрішні справи країн Середнього Сходу, думаючи про нафту, а говорячи про національне визволення.

Іракський нафтовий промисл може давати 730,000 бочок нафти денно. Найбільше іракської нафти вивозиться до Франції, Італії і Англії, а нафту з цілого Середнього Сходу купують Англія, Франція, Італія, Голляндія, Західня Німеччина, Швеція, Бельгія, Люксембурґ, Данія, Норвегія і Швайцарія. Всі ці країни потребують денно 2,800,000 бочок нафти.

Загально вважають, що ЗДА і Велика Британія мають монополь на нафту в державах Середнього Сходу, але це не відповідає дійсності. Найбільша нафтова фірма в Іраку, Іракська Нафтова Компанія, контролюється чотирма міжнародними компаніями: Брітіш Петролеум, Роял Дач Шелл — Англо-Саксон Петролеум, Франсе де Петроль і Нір Іст Девелопмент Корпорейшен, в л а с н и к а м и якої є американці (Стандард Ойл і Мобіл Ойл). Друга найбільша нафтова компанія в Іраку є власністю англійців. Фірма АРАМКО видобуває нафту в Савді Арабії, ЗДА, Англія, Франція і Данія видобувають нафтову ропу в Ірані, а в Куваїті Куваїтську Нафтову Компанію контролюють фірми Англійсько-Брітійська Нафта і Галф Ойл Корпорейшен ЗДА енд Брітіш Петролеум.

Співробітник „Ню Йорк Таймсу" Дру Міддлетон звертає увагу ще й на те, що Середній Схід — це поміст між Азією й Африкою, що має дуже велике стратегічне значення. Він каже, що коли б Гітлер призначив був маршалові Роммелеві більше війська і в 1942 році сильніше натиснув із Кавказу на південний схід, то спричинив би дуже великі клопоти.

Глупством було б твердити, що арабський націоналізм існує тому, що на тому терені є великі запаси нафтової ропи. Але не мудро було б, коли б ми не здавали собі справи й з того, що арабські провідники добре скалькулювали, що величезні нафтові поклади вони зможуть використати для своїх політичних цілей — для створення панарабської держави, якщо вдасться створити п р и хильний ґрунт між самими арабами. Це добре розуміють московські імперіялісти і тому вітають у Москві Нассера і вдають з себе прихильників арабського націоналізму, хоч насправді з заздрістю поглядають на арабську нафту.

Вільний світ не може дозволити, щоб СССР опанував арабську нафту. Не всі арабські провідники розуміють це, як не розуміють і того, що вільний світ не може дозволити, щоб його довший час шантажували вони погрозами, що ось, мовляв, ми підемо з Москвою, яка обіцяє нам більше від вас.

Кризу на Середньому Сході вдасться розв'язати тоді, коли арабські політики усвідомлять собі, що Москва мріє не про визволення, а про поневолювання народів, щоб мати якнайбільше матеріяльних засобів для панування над світом.

Представники ж вільного світу повинні дійсно, як сказав президент Айзенгавер, вважати націоналізм суттєвим не тільки для себе, але й для інших.

„МІСТО РУХУ" В РУСІ

Мюнхен. — „Містом руху" назвав Мюнхен Гітлер, несславної пам'яті диктатор Німеччини, що почав свою політичну кар'єру саме в Мюнхені. Тут постала його Націонал-соціялістична німецька робітнича партія, що в 1919 році начисляла всього 7 членів. Але історія Мюнхену має також багато славних сторінок.

Саме тепер Мюнхен святкує вісімсоті роковини свого існування. Як столиця княжого, а пізнішого королівського роду Віттельбахів, Мюнхен мав у 19-20 віках назву „міста науки й мистецтва". І з повним правом. Королі Баварії оздоблювали свою столицю прегарними будинками і допомагали діячам науки, літератури й мистецтва. Особливо уславився цим Людвік II Баварський, сучасник Бісмарка і Ваґнера. Цей король давав щедрою рукою гроші для творчої праці Рихарда Ваґнера, і саме в Баварії, в місті Байройті, Ваґнер мав оперовий театр, де побачили світ його знамениті опери „Тристан та Ізольда", „Нюрнберзькі співаки" та інші. В бібліотеках Мюнхену зібрано протягом сторіч велику силу книжок і рукописів, у картинних ґалеріях, у музеях знайдете перлини мистецтва з різних епох і країн.

Особливо на початку 20 ст. Мюнхен був осередком мистецької й наукової діяльности. Тут діяла також опозиція проти „прусацтва", бездушного мілітаризму, центром якого був Берлін. У Мюнхені вчив в університеті славнозвісний соціолог Макс Вебер, найвизначніший дослідник соціології релігії. В Мюнхені жив і творив великий німецький письменник з Бремену Томас Манн. Тут писав свої короткі оповідання баварський гуморист Людвіґ Тома. В Мюнхені виходив сатиричний часопис „Симпліцисимус", який не щадив своїми дотепними карикатурами навіть коронованих осіб.

В цьому ж таки місті, такому життєрадісному, повному енергії та оптимізму, тихо, неполітично діяв і „приватний учений" з північної Німеччини — Освальд Шпенґлер, який вніс у загальний хор оптимістичного поступу ноту трагічного песимізму: мовляв, кожна доба в історії людства має свою епоху розквіту, епоху „культури", а після того настає занепад, деґенерація, умирання цивілізації. Появляються нові народи, яким висока цивілізація незрозуміла. Вони руйнують попереднє і на руїнах чужої цивілізації починають своє життя, що знов же таки проходить той самий процес — від варварства через свою оригінальну, неповторну культуру до цивілізації й до неминучого упадку.

Ці думки снували в моїй голові, коли я дивився 27 липня на похід тисяч і тисяч спортовців, що йшли вулицями Мюнхену, під гуркіт бубнів, під гомін оркестрової музики, з різнобарвними прапорами й значками: ці спортовці — мужчини й жінки — з'їхалися з усіх околиць Баварії на 800-літній ювілей Мюнхену. Сам президент Німецької Федеральної Республіки Гойсс прибув на це свято Баварської столиці.

Цей похід був для мене запере ч е н н я м історіографії Шпенґлера. Бо 10 років тому я бачив Мюнхен у руїнах, наслідком діяльности „масової людини" Гітлера. І ось тепер тих руїн не видно. Ростуть нові, прегарні будинки — державні, міські й приватні. В пишних садах цвітуть липи. Школи, наукові установи, преса — все це буйно розвивається. Німеччина, після експерименту „масової людини", побачила, що її шлях до поступу, добробуту й свободи лежить не в ізоляції від демократичного світу, а в найтіснішій співпраці з ним. Саме тому, що Гітлер спробував почати війну в 1939 р. в спілці з другою „масовою людиною", Сталіним, Німеччина опинилася на порозі повного знищення в 1945 році. Від загибелі Німеччину врятував західній світ. І цього німці не забувають.

П. А.

НЕ ЗАБУВАЮЧИ...

Не забуваючи
покинутого дому,
Шануймо й землю ту,
що нам дала тепла;
У квітах буйних цих,
у сонці золотому
Дорога наша вже
роками поросла.

Вже дерево в саду
підводиться крислате
І поле на засів
зорав блискучий плуг.
І в затишок трудами
придбаної хати
Заходити почав
сусід, нежданий друг.

Вже не одного батька,
втомленого в мандрах,
Поклав у землю цю
сумний і добрий син.
Сплять вічним сном вони
в квітучих олеандрах
В чужому затишку
безмовних домовин.

Хотів чи не хотів —
росте в землі коріння,
Шукаючи життя
у знайденім глибу,
Та знаю, що не ми —
химерне покоління —
Забудемо свій край,
країну голубу; ...

Хто бачив, як весна
іде зимі на зміну,
Хто в новорічну ніч
снігами вдома брів, —
Вже не забуде край
за найдорожчу ціну,
Не змінить ні на що,
що в мандрах перестрів.

Не забуваючи
покинутого дому,
Шануймо й землю ту,
де тихо живемо.
Бо знаю, часто ми
у смутку нелегкому
Раз хвалимо її,
а двічі клянемо.

ВАС. ОНУФРІЄНКО

Сідней, 31. 3. 1958 р.

Степан Любомирський

ДВІ СЕСТРИ

(3)

Уляна оглянулась від дзеркала на сестру, непевна, жартує вона, чи й справді ні. Але обличчя Ганни було поважне, і Уляна зрозуміла, що це не жарти.

— Ганно, чому ти вмішуєшся у...

— Я це вже чула не раз, Уляно. Це стара байка. Коли ти не вмієш собою покерувати як слід, мушу я тобі допомогти.

— Я не хочу! — скрикнула нагло Уляна в несподіваній пасії. — Я не хочу твоєї опіки, розумієш?!

Ганна витягнула, здавалося б, найважчу гармату.

— Уляно, ти хочеш, щоб Петро дізнався, що ти в час його неприсутности ходиш по якихось знайомих? Що він на це скаже?

Уляна відкинула голову гордим рухом назад.

— Ти мені не погрожуй, Ганно. Якби я дізналась, що Петро мене зраджує, я вбила б його, ти мене не знаєш добре. Я вбила б його, Ганно. Я не така, як ти, що пустила його від себе і тепер дивишся, як кіт на сало.

— Уляно!

— Що таке, сестричко? — зіронізувала Уляна.

— Ти знаєш, що я Петра давно вже забула. Як ти можеш!?

— Отже, не погрожуй мені. Краще не кажи йому нічого. Бо якщо він захоче мене кинути так, як кинув тебе, то я його вб'ю, ще раз тобі кажу. А тепер залиши мене у спокої.

— Уляно, ти не підеш сьогодні! — твердо сказала Ганна.

— Я піду, Ганно! А якщо тобі це не подобається, то ти знаєш, де твої речі і де двері. Залиши мене у спокої!

Ганна заніміла. Уляна вхопила на себе плащик і рушила до дверей. Ганна підбігла і заступила їй дорогу.

— Ти вже зовсім не знаєш, що ти робиш і що говориш! — скрикнула до сестри.

— Йди геть! — Уляна вхопила силою за ручку від дверей.

— Уляно!

Рука Уляни із розмахом впала на обличчя сестри. Ганна обсунулась набік, Уляна з грюкотом закрила за собою двері. Коли прогомоніли її кроки, у хаті стало тихо, як у могилі.

Ганна важко сіла біля стола. Не плакала. Сльози обсохли під ударом молодшої сестри. Тільки глуха, гризуча розпука загніздилась у грудях, не даючи вільно дихнути. Пізньою ніччю Ганна розстелила своє ліжко, але не могла заснути. Лежала горілиць у темній спальні, думала і чекала на сестру.

Уляна вернулась незвичайно пізно. Переконавшись, що сестра у спальні, поводилась свобідно. Не закривши добре дверей за собою, викинула із торбинки на стіл жіночі дрібнички і витягнула із неї щось блискуче, чорне.

Ганна прикусила губи. Уляна уважно оглянула з усіх боків великий револьвер, потім загорнула його у хустину і занесла до комоди. Тут витягнула стару, невживану торбинку і туди заховала зброю. Все це накрила білизною, на самому дні глибокої шухляди.

Ганна не ворухнулась. Їй страшно хотілось зірватись із ліжка, відчинити шухляду, схопити револьвер і викинути геть, через вікно, у ставок, на саме дно криниці. Вона відчула вперше глибокий, правдивий страх. У неї зродилась ґвалтовна, неспокійна думка: байдуже, звідкіля Уляна, її сестра, дістала цей револьвер, байдуже, чи їй хтось дав його переховати, чи може вона його вкрала, чи знайшла — у всякому разі в її безвідповідальних руках така зброя могла стати джерелом великого нещастя. Вона убила б Петра? Може. Яка вона властиво є? Який її характер? Яка її душа? Ганна не пізнавала своєї сестри тепер.

Раннім ранком Ганна тихо зібралась, скинула свої речі у стару валізу і ще на мить, нерішена, затрималась перед комодою. Сестра спала кам'яним сном. Нарешті Ганна відкрила без шуму шухляду, знайшла чорну торбину, взяла важкий револьвер. Як би не було, вона встереже Уляну від найгіршого.

Потиснувши збоку ґудзичок, що його колись показував їй Петро, Ганна вийняла магазин з набоями і заховала глибоко в кишеню. Револьвер поклала назад на своє місце і замкнула шухляду.

Так покинула Ганна свою сестру.

Ще перед початком науки у школі Ганна перенесла свої речі до знайомої, самітньої літньої добродійки, що тішилась кожним товариством на свої старі, нудьґуваті дні і можливістю доволі набалакатись вечорами.

— Моя дорогенька, та я сама сплю в такій великій кімнаті, аж страшно ночами, коли попід вікнами п'яні солдати вигукують. А так буде нам двом приємніше, бо страх буде ділитись надвоє. А що з сестрою?

— Вона вертається додому, а мені самій не треба такого великого мешкання. От я й надумала вас спитатися.

У школі всі звернули увагу на поганий вигляд Ганни, але вона викрутилася злим самопочуттям. Буває, жартували молодші вчителі, а старші похитували головами: кому тепер добре?

Минув день, два. Зовсім припадково, здалось, Петро зустрів Ганну на вулиці. Він був збентежений, але зате вона була спокійна.

— Можу провести тебе кусочок?

— Якщо це тобі по дорозі.

— Це не по дорозі, але я хочу провести тебе, — сказав виразніше.

— Ти не питаєш мене, чи я хочу.

— Ганно, адже ми можемо бути приятелями.

— Ми є приятелями.

Петро змінив тему.

— Ти вже не живеш з Уляною...

— Ні.

— Ти не скажеш мені, чому?

— А вона тобі сказала?

— Ні, — признався.

— Тоді й мене не питайся. Всіх жіночих справ тобі й так не зрозуміти.

— Все таки... мені дуже прикро. Я був би дуже нещасливий, якби моя особа мала з тим щось спільне...

Ганна, несподівано для себе самої, засміялась сухо, тихо, вривано.

— Не будь зарозумілий, Петре. Інші хиби можу тобі вибачити, але цієї ні.

— Я думав... Я не знаю, але Уляна без тебе почуває себе погано. Вона така неспокійна стала, Ганно.

Він хотів ще щось сказати, але Ганна простягнула до нього руку, затримавшись під високою кам'яницею.

— Будь здоров, Петре! Я тут живу. Залиши мене в спокої, Петре.

Її прощання було рішуче, і він тільки мовчки потиснув її руку, постояв хвилинку, покрутив головою і пішов нічим не мудріший, як був перед тим.

Роман Савицький

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ У ШКІЛЬНІМ РОЦІ 1957/58

На порозі нового, сьомого, року праці, дирекція УМІ уважає своїм обов'язком подати до загального відома звіт з діяльности Інституту в сезоні 1957 - 1958 р.

Останній Загальний З'їзд учителів УМІ (Ню Йорк, 8-го вересня 1957) передискутував і намітив до зреалізування в шкільнім році 1957 - 58 низку завдань. Вони відносилися в загальному до 5-ти різних ділянок: 1) Ширше розпляновані концерти визначних студентів УМІ; 2) Пожвавлення мистецько - концертового життя серед нашої еміграції; 3) Контакти УМІ з американськими музичними чинниками; 4) Видання „Пропам'ятної Книги" УМІ і 5) Старання відносно видання Кодексу українських народних пісень д-ра З. Лиська. Не згадуємо тут есенціональної ділянки праці УМІ, яку З'їзд обговорював найдокладніше і яка належить до самозрозумілих, елементарних завдань Інституту, — а саме педагогічної діяльности.

Всі намічені справи зреалізовано, крім видання праці д-ра Лиська, яке вимагає величезних коштів, чого протягом одного року в Америці добитися неможливо. Натомість в ході праці останнього сезону полагоджено декілька нових, важливих справ, що їх З'їзд не намічував.

Пропам'ятна Книга

В травні 1958 вийшла друком „Пропам'ятна Книга" УМІ, накладом Інституту з нагоди 5-ліття існуванн. В книзі (100 сторін великого, альбомного формату) зображено діяльність УМІ в роках 1952-57, вміщено ряд фахових статтей на музично - виховні теми, надруковано спомини проф. Р. Придаткевича про „Українську Консерваторію" в Ню Йорку (1924 - 31), як також статті про Вищий Музичний Інститут ім. М. Лисенка у Львові (1903 - 39). Книга багато ілюстрована знимками (545 фотографій). Певну скількість примір. розіслано установам, редакціям і бібліотекам в Америці і в Европі. Реакція установ і громадян, які одержали книгу і які розуміють вагу виховання української молоді, є дуже позитивна, а навіть дехто прислав з цієї нагоди певну суму на потреби УМІ.

Співпраця з Українським Інститутом Америки

З приводу оголошення Українським Інст. Амер. нового пляну діяльности, Український Музичний Інститут заявив свою готовість співдіяти в реалізації музичних ділянок цього пляну. УМІ став членом Українського Інституту Америки і дирекція УМІ перевела з управою УІА низку розмов в справах українського музичного конкурсу, музичного видавництва і музичних імпрез в Інституті Америки. Першим виявом співпраці обох установ був концерт „Молодих Пісень" і дитячих опер композитора М. Фоменка, що відбувся в Ню Йорку силами УМІ.

Новий (15-ий) Відділ УМІ

У зв'язку з переїздом п. О. Сушко-Наконечної з Канади на сталий побут до Вашингтону, централя УМІ відкрила в столиці ЗДА свій п'ятнадцятий відділ.. О. Сушко-Наконечна, учениця кляс фортепіяну і співу Вищого Музичного Інституту у Львові, студіювала опісля у віденській академії, а після переїзду на американський континент, співпрацювала в Канаді, як піяністка з дириґентом Н. Городовенком (в альбомі платівок мішаного хору Городовенка п-ні Сушко-Наконечна виконує партії фортепіяну), і мала багато учнів (також музичний садочок), з якими улаштовувала імпрези (пописи, співи, дитяча опера Лисенка „Коза Дереза" тощо).

У Вашингтоні, де формальне відкриття відділу відбулося з нагоди піврічного іспиту і доповіді директора УМІ для громадянства, п. О. Сушко-Наконечна згуртувала групу талановитих учнів фортепіяну і співу, та зорганізувала музичний садочок. Видатно допомагає відділові УМІ у Вашингтоні місцевий парох, ентузіяст музичної справи, Всч. о. Т. Данусяр.

Абонаментові Концерти.

Згідно з потребами української еміґрації на музичному полі і з напрямними Загального З'їзду, УМІ улаштував в сезоні 1957/58 у Филаделфії і Ню Йорку п'ятнадцять абонаментових концертів. Поза наміченням виконавців і програми тих концертів, та поза їх рекламуванням, весь тягар адміністрації імпрез перебрали на себе Батьківські Кружки, під головуванням д-ра Старуха у Филаделфії і проф. Стецика в Ню Йорку.

В тих концертах взяли участь українські мистці: піяністи — Д. Каранович, Б. Максимович, В. Грудин, Р. Савицький ,М. Шлемкевич, В. Перфецький; скрипаки — В. Цісик, А. І. Лисий, Я. Миґасюк, віолончелістка Х. Колесса; співаки — І. Мацюк, О. Совяк, М. Кокольська-Кобрин, З. Лавришко, дириґент І. Соневицький, та Струнний Ансамбль ім. Н. Нижанківського. Крім цього до серій абонаментових концертів включено два концерти визначних учнів УМІ і концерт найкращих учнів УМІ.

Беручи до уваги факт, що широко розпляновані серії мистецьких концертів, це в українському світі щось зовсім нового і другий факт, що у нас взагалі відбувається велика кількість загально - національних і інших імпрез, треба ствердити, що абонаментові концерти пройшли з великим успіхом. Вони, з приводу високого мистецького рівня, здобули для концертової акції велике число громадян і справді причинилися (принаймні у Филаделфії і Ню Йорку на разі) до ожвлення музичного життя.

Концерти визначних учнів

Одним із серіозних завдань УМІ є вирощувати молоде покоління українських музичних виконавців: піяністів, скрипаків, співаків. Під час шестилітньої праці учителі УМІ вишколили 25 молодих українських талантів, з яких деякі вже тепер, а інші в недалекому майбутньому, можуть репрезентувати українське мистецтво. Та процес виховання музичних виконавців неможливий без частих нагод публічно виступати. Тому ці визначні учну УМІ, крім звичайних, місцевих пописів, обов'язані виступати на спеціяльно для них улаштовуваних концертах. В 1956 р. мали визначні свій перший, офіційний концерт в Ню Йорку. Їх було тоді 17 і всі виступали на одному концерті. Подібний концерт був в 1957 р. в Гартфорді, а в сезоні 1957-58 УМІ улаштував вже чотири їх концерти: в Балтіморі, Нюарку, Филаделфії і Ню Йорку. Для теперішнього їх збільшеного числа (25) ці чотири концерти були найскромнішими рямцями, в яких вони могли з трудом вмістити свій репертуар і свобідніше висловити своє „я".

В майбутньому УМІ стреміттиме до цього, щоб найзріліші визначні учні усамостійнювалися і приготовлялись до власних, індивідуальних речиталів.

Назвиська визначних студентів УМІ: фортепіян —М. Винницька, Т. Збир, Н. Зеленська, Б. Кобзар, І. Кондра, Жд. Кравців, Л. Крушельницький, О. Нагнибіда, Х. Осадца, М. Політило, Д. Роговський, Л. Рудницька, Р. Савицький. І. Старух, Т. Саґатий, М. Цісик, М. Цибик, М. Шлемкевич, М. Чапельська, Д. Якимів, У. Яц. Скрипка — С. Маличівська, О. Мітрінга, В. Стройник, Ю. Шуган.

Контакти з американськими кругами

Цю справу, порушувану на З'їзді у вересні 1957 р., поставлено дирекцією УМІ на площині познайомлення американських музичних кругів з рівнем праці Інституту, як цілости, не кладучи на разі головного натиску на здобування нагород більшим числом учнів УМІ.

Дивлячись на справу під таким аспектом, старанням керівництва відділів в Нюарку і Пасейку (вірніше кажучи на запрошення з американської сторони) продемонстровано 15 грудня 1957 працю УМІ в Інституті Фундації Ґріффіта в Нюарку для 150 американських учителів музики. Авдиція складалася з гри учнів УМІ (різні роки навчання), з запитів американських учителів і загальної дискусії на музично - виховні теми. Ця авдиція, якою проводила п-ні Д. Каранович, показала американським фахівцям профіль праці УМІ і була причиною участи малої частини учнів УМІ в конкурсі фундації Ґріффіта. Як відомо з преси — в цьому конкурсі брало участь понад 3,000 студентів, найвищі оцінки признано, між іншими, усім учням УМІ, що виступали на конкурсі. Ось вони: М. Шлемкевич, Б. Кобзар, Л. Рудницька, О. Гнатик, Л. Яковенко, О. Нагнибіда, Д. Роговський і М. Цибик. Інститут Ґріффіта опікується тільки учнями стейту Ню Джерзі, отже учні з інших стейтів не могли брати участи в конкурсі.

Щоб переконатись про рівень іншого американського конкурсу, улаштовуваного щороку Ліґою музичної освіти в Ню Йорку, УМІ післав туди молоденьку, талановиту ученицю М. Тимочко (кляса Е. Чапельської) і вона теж одержала в своїй групі першу нагороду. Про участь українців в американських конкурсах автор цих рядків буде писати окрему статтю. На всякий випадок цю справу треба продовжувати, дбаючи, щоб наші учні були все тими найліпшими, і щоб не деморалізувати їх низькими нагородами, часто навіть невповні заслуженими, які американські конкурси розділюють без розбору.

Музичний Садочок

Керівник і учителька музичних садочків в Ню Йорку і Нюарку, . Г. Мирощниченко в попередньому шкільному році з великим успіхом працювала над розвиненням музичних елементів 3-5 і 5-літніх дітей і над природною, різноманітною їх підготовкою до пізніших музичних студій. Про це ми мали нагоду переконатися, слухаючи іспитів „градуантів" музичного садочка (після дворічного курсу) і слухаючи пописів тих найменших.

Уміння співати, виразно вимовляти слова, чітко відчувати музичний ритм і фразування та грати на різних інструментах — уможливили тим малим дітам бути виконавцями кількох пописів, на яких теж були виставлені їх же силами три дитячі опери: „Коза Дереза" і Фоменка „Листоноша" і „Котик Кіки" — (останні написані спеціяльно для музичного садочка УМІ). Діти музичного садочка в Ню Йорку брали теж участь в показі „Молодих Пісень" Миколи Фоменка.

Педагогічна праця, пописи, видавництво, конференції

Поза усіми, вище наведеними справами, учителі УМІ присвячують весь свій час щоденній „муравлиній" праці з учнями. Наслідком цієї кількалітньої, скоординованої і послідовної праці загальний рівень гри учнів значно підвищився. Репертуар, який 3-4 роки тому грали учні 4-5 курсів, сьогодні легко і добре виконується учнями 2-3 курсів. Це зрозуміле і логічне, коли взяти до уваги перманентне виставлення учнів УМІ на порівняння з другими, на важку пробу сил з нагоди іспитів і пописів і на високі вимоги, згідно з програмою навчання.

В шкільнім році 1957/58 централя і відділи УМІ улаштували 23 пописи у виконанні поверх 350 учнів, з українською і чужонаціональною програмою. Звичайно програма була пояснювана, так, що й публіка скористала, прослухавши твори різних епох і стилів — до сучасних модерністів включно. Дуже цікавим було виконання „Дитячої симфонії" Гайдна в Ню Йорку (45 оркестрантів п. у. В. Цісика).

На окрему згадку заслуговують три молоденькі учениці, Х. Зубрицька, В. Сенів в Ню Йорку і Б. Райнер у Филаделфії, які дали для учнів і батьків УМІ свої власні, малі речиталі, виконуючи по 9-12 творів.

Попис найкращих учнів відділів УМІ відбувся в сезоні 1957-58 в Ню Йорку. Ця імпреза, що влаштовується кожного року в іншому місті, дає прозорий перегляд рівномірного розвитку учнів усіх відділів і є доброю нагодою до „виловлення" нових талантів.

Крім власних пописів, учні УМІ брали участь в різних національних і інших імпрезах, як напр. Фестиваль Молоді в Ню Йорку, концерт творів М. Фоменка в Українськім Інституті Америки, З'їзд Тернопільців у Филаделфії і т. п.

Не диспонуючи фондами на музичне видавництво, дирекція УМІ в останньому сезоні випустила фотографічним способом кільканадцять нових, головно українських п'єс, призначуючи їх до внутрішнього вжитку УМІ. На наступний шкільний рік плянується закупити спеціяльну, малу друкарську машину для помножування інструктивного матеріялу, для репродукції нових творів українських композиторів, та скриптів теоретичних предметів.

Наприкінці минулого шкільного року Учительський Збір централі УМІ відбув ряд конференцій, обговорюючи нові методичні напрямні праці УМІ. Передискутовані пляни будуть представлені Загальному З'їздові (7-го вересня) і опісля оголошені в пресі.

Ці нові напрямні подиктовані розвитком модерної педагогіки і потребами нашої молоді, яка повинна одержувати у своїх школах все, чим в ділянці навчання диспонує сучасний світ.

НАРАДИ ЕКЗЕКУТИВИ ЗУАДК

31-го липня відбулася місячна нарада Екзекутиви ЗУАДКомітету і на цій нараді порішено такі справи:

ПЕРЕСЕЛЕННЯ

В липні прибуло до ЗДА 16 родин, 50 осіб, на основі нового закону з 11-го вересня 1957 року. Той закон дає змогу переселити скорше деяких аплікантів з уваги на об'єднання родин, як теж і дає змогу переселитися до ЗДА аплікантам, що були ведені на основі закону РРА-1953. Під цю пору ЗУАДК має деяку скількість аплікантів, які могли б переселитися, та для них потрібно афідевітів. Екзекутива звертається до українських громадян з проханням допомогти в цій акції підпискою афідавітів. Всі фінансові зобов'язання, включно з оплатою морського транспорту спадають тепер виключно на самих аплікантів, як Міждержавна Організація не бере цього зобов'язання на себе.

МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТ

Екзекутива ствердила, що її дістав ЗУАДК у формі безвідсоткової позички на покриття коштів переїзду аплікантів на основі закону РРА-1953 винесла понад 300,000.00 дол. Майже половину з тієї суми вже повернено до ICEM у Женеві. Та все ще залишається понад 150,000.00 задовження. Екзекутива звертається до всіх аплікантів із закликом повертати своє задовження догідними місячними ратами і в цей спосіб дати змогу ЗУАДКомітетові вив'язатись із свойого міждержавного зобов'язання, а самим не наразитися на прикрі правні наслідки.

ДОПОМОГА

Екзекутива ствердила, що ЗУАДК продовжував допомогову діяльність у формі допомоги харчовими і одежовими пакетами КАРЕ українцям у Польщі й Югославії, як теж грошовими дотаціями для наших наукових установ в Европі і окремим науковим діячам. Порішено ці допомоги продовжувати в міру запасу фондів. Головно звернено увагу на поміч для Пані Отаманової Петлюрової, стверджуючи, що на цей фонд не приходять ніякі вплати, а ця опіка, як звітує Комітет Опіки з Парижу, вимагає збільшення фондів.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Екзекутива прийняла звідомлення про підготову до Шостих Загальних Зборів ЗУАДКомітету, які відбудуться 27 і 28 вересня ц. р. в готелі Белв'ю Стратфорд у Филаделфії. На цих Зборах будуть представники урядових установ з Вашинґтону. Пригадується всім організаціям про полагодження формальностей, зголошення делеґатів і вплату вкладок. У всіх справах писати на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.
Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бінґгемтон, Н. Й.

Заснування Відділу Організації Оборони Лемківщини

27-го липня відбулися в Бінґгемтоні, Н. Й., в залі української греко - католицької парафії, Збори Лемків, на яких основано новий, 14-ий з черги, Відділ Оранізації Оборони Лемківщини.

Тому, що місяць липень це початок літа та час вакацій і відпусток, на Збори не явилася така кількість людей, як того можна було сподіватися іншою порою, все ж прибуло стільки, що можна було перевести Збори й вибрати Управу Відділу. Між приявними бачили ми парафіян обох українських Церков, української греко-кат. з Бінґгемтону й української православної з Джансон Ситі, а також представників Відділів УККА з обох місцевостей. З-поза місцевих взяли участь у Зборах представники Відд. ООЛ з Йонкерсу, за ініціятивою якого були вони скликані, Микола Періґ, Іван Гомза і Степан Женецький.

Ціль та завдання ООЛ виснювали представники Відд. з Йонкерсу, і давали відповіді на запити приявних в справі збірки та пересилки допомаги нашим людям в Польщі в перцій мірі тим, що вертають з понімецьких земель, куди їх поляки насильно виселили в 1947 році, назад на рідну Лемківщину. Приявні одноголосно схвалили, що Відділ ООЛ в Бінґгемтоні й Джансон Ситі конечно потрібний, а це тому, що в обох тих містах та околиці проживає багато виходців з Лемківщини, як давніше так і новоприбулих. Живе тут також досить велика громада лемків-консерватистів, які згуртовані в місцевому Відділі „Лемко-Союз". Отже поле праці для новозаснованого Відділу ООЛ є велике — згуртувати всіх тих лемків, що прийняли нову нашу національну назву та нав'язати співжиття з братами лемками-русинами:

До управи відділу ввійшли; Поточняк Павло — голова, Дячук Григорій — секретар, Яремчук Дмитро — касиєр. Збори уповажнили Управу доповнити свій склад довільно покликаними особами на найближчих сходинах Відділу. Можна надіятись, що новозаснований Відділ розвине живу і активну діяльність в Бінґгемтоні й Джансон Ситі та околиці раз тому, що в тих околицях живе, як то вже було вище сказано, велика громада лемків,а по друге, що в склад Управи ввійшли люди, з давніше прибулих і новішої іміґрації, які напевно зуміють згуртувати в рядах Відділу місцевих лемків з обох українських парафій.

С. Ж.

У Мюнхені відбулися річні збори Інституту для вивчення СССР

Мюнхен. — В днях 28-29-го липня ц.р., відбулися тут річні збори дійсних членів Інституту для вивчення СССР. Головою Зборів був обраний проф. М. Вєтухів, заступниками голови проф. Зекі Веліді Тоган й проф. Н. Андреєв а секретарем Доц. В. Марченко. Крім вислухання й обговорення звітів і пляну праці, представлених Науковою Радою й Дирекцією Інституту, Збори розглянули пропозиції членів Інституту для поліпшення роботи Інституту. З такими пропозиціями з-поміж українців виступали професори: Мірчук, Вєтухів, Кульчицький, Мартос, Феденко і доцент Бакало. Новій Науковій Раді доручено опрацювати ці пропозиції протягом трьох найближчих місяців. Збори провели теж обрання керівних органів Інституту. До складу Дирекції обрано: Директором — проф. В. Мерцалова, заступником — доц. І. Бакало, ученим секретарем проф. М. Міллера. До Наукової Ради увійшли: д-р Ст. Станкевич (білорус) — голова, заступники голови — ред. Мірза Бала (азербейджанець), проф. Новак-Декер (росіянин), д-р А. Бердімурат (туркмен), ва секретар — проф. Я. Вакуленко (українець), та члени Ради: проф. Р. Зорґенфрей (росіянка), проф. П. Феденко (українець), проф. Давлетшин (татаро-башкир), д-р С. Торосян (вірменин), д-р Р. Карча (північно-кавказець), д-р Киримал (кримський татарин) та д-р Ю. Шарашідзе (грузин). Заступниками членів Наукової Ради обрано: проф. І. Мірчук (українець), ред. А. Намітова (північнокавказець) та п. Н. Галая (росіянин).

● Два індійські вчені, професори калькутського коледжу твердять, що всі нижчі тварини мають подостатку своїх власних вітамін, головним чином вітаміни „Ц". тільки людина і найвищі хребетні тварини потребують їх постійно.

● Колишній президент Герберт Гувер 10-го серпня відзначив 84-ті роковини з дня народження в домі свого сина Аллана Гувера, в Ґрінічі, Коннектикат, куди він прибув із Ню Йорку.

● Паризька поліція заарештувала 19 арабів у Парижі, Ліллі,Дюнкірці і Бельфорді за приналежність до альжирської організації, яка шпигувала за рухами французьких військ, збирала гроші для альжирських партизанів та виконувала терористичні акти проти політичних противників.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Арґентині

Свято Молоді Т-ва „Відродження" в Буенос Айресі

Цього року Молодь Т-ва „Відродження" відбула 5-ий З'їзд та відзначила 20-ту річницю своєї діяльности. Програма 6-го липня складалася з посвячення Прапору молоді та відзначення патрона молоді Т-ва „Відродження" сл. п. Олега Ольжича-Кандиби. В присутності численної публіки о. Головацький довершив акту посвячення прапору. Після посвячення, п. Богдан Коваль від імені Референтури Молоді передав прапор голові молоді при Ц-лі Євгенові Задорецькому. При передачі п. Коваль виголосив промову, відтак всі присутні підписали святочний пергамін з нагоди цієї гарної церемонії. На цім святі були присутні представники хорватської та словацької молоді.

По перерві була академія в честь сл. п. Олега Ольжича-Кандиби. Академія почалася рефератом в еспанській мові, в якім юнак Закорецький з'ясував життя і творчість славного і незабутнього сина України. Друг К. Вітковський прочитав реферат в українській мові. Під кінець промовляв п. Михайло Мушинський, що своєю промовою зворушив всіх присутніх ідеями та споминами про життя і співпрацю з тими, що на вівтарі слави віддали своє життя за Україну і відійшли від нас фізично, але духово все є з з нами, є тією зірницею, що показує нам шлях до дальшої праці й боротьби за батьківщину і її славу. З співом „Ще не вмерла Україна" закінчився акт, що влаштувала молодь Т-ва „Відродження".

12-го липня відбувся п'ятий З'їзд Молоді при Т-ві „Відродження" під заголовком, — „Рік Української Націоналістичної Молоді, яка святкувала двадцяту річницю Секції Молоді. Друг Євген Задорецький відкрив З'їзд і попросив до почесної президії панів, що в 1938 році заснували Секцію Молоді при Т-ві „Відродження". Це були піонери Секції, панове Мирослав Паславський, Ярослав Більо, Григорій Яворський та Степан Мандзій. До президії булизапрошені голова Секції Молоді з Авежанеди Василь Деркач та голова Секції Молоді із Беріссо И. Шевчук. Василь Новотарський доповідав про „20-ліття Секції Молоді при Централі Т-ва „Відродження".По доповіді Новотарського голова СУМ друг Є. Задорецький відчитав привіти, що наспіли перед З'їздом, від хорватської та словацької молоді.

Слідуюча точка була доповідь на тему „Рік української націоналістичної молоді і ми", яку виголосив Богдан Коваль. Доповідь схарактеризувала боротьбу української молоді в Україні та на чужині, як теж накреслила кілька думок про завдання молоді. По доповіді забрав слово п. Степан Мандзій, що цікавиться проблемами молоді, ґратулював молоді, що так добре провадить працю та є в авангарді молодечого руху в Арґентині. Голова Т-ва Відродження п. І. Чарнецький з задоволенням поздоровив молодь, що так гідно пішла шляхом свого патрона.

Після коротенької перерви відбувся Балет - Концерт Молоді. В концерті виступала молодь з Авежанеди та Беріссо. Всі точки були добре виконані.

Нестор Пухнатий

ВСЯЧИНА

ЧАРЛІ ЧАПЛІНА НЕ БУДЕ В АЛЕЇ БЕЗСМЕРТНИХ

У Голлівуді будують тепер алею, вздовж якої будуть прикріплені бронзові таблиці із прізвищами безсмертних, що мають великі заслуги для розвитку фільму. Комітет, що займається улаштуванням тієї алеї, вже вирішив, що між тими безсмертними не буде прізвища Чарлі Чапліна, бо він не вніс до фільму нічого особливого. Його фільмам і його грі не можна відмовити деякої оригінальности, але це більш заслуга його режисерів, ніж його самого.

ДАЮТЬ ҐАРАНТІЮ НА ПОДРУЖЖЯ НА 10 РОКІВ...

Мюнхенський інститут посередництва для заключення подруж надрукував в місцевих газетах таке повідомлення: „За всі подружжя, заключені з допомогою посередництва нашого Інституту, беремо на себе ґарантію на 10 років. У випадку, якщо протягом цього часу подружжя розіб'ється, то ми дасмо обом партнерам повновартісну заміну („Ерзац"). З цього оголошення виходить, що той „інститут" дивиться на подружжя так, як на якусь машину чи апарат, який можна „відмінювати", кому тільки схочеться.

ЕЛЕКТРИЧНИЙ МОЗОК

На виставці ІПФ в Буенос Айресі появився електричний мозок, збудований фабрикою машин у Парижі. Цей математичний робот: додає, віднімає, множить і ділить надзвичайно швидко, обраховує довгий ряд цифр і полагоджує 20 мільйонів операцій протягом години без помилки. Розмір чародійної скриньки досить малий. Він має 1,50 м. височини, 1,80 ширини і 45 цм. глибини. З своїми 400 рурками й лямпами апарат зужиткову дуже мало електричного струму. Назвали цей апарат „Гамма".

Приклад своєї працездатности дає „Гамма" в давній безмежній рахівничій прабкемі, відомій із леґенди. Це історія винахідника шахової гри, який домагався від одного орієнтального князя подвійної кількости зерен, ідучи по шахових полях; отож, перше поле 1 зерно, друге 2, третє 4, четверте 8 і т. д. Електроновий мозок розв'язує цю загадку впродовж 20 секунд: 18.446.744.073,709,551.615.

НАЙМЕНША СКРИПКА

Японець Тадао Ікеґаї здобув своєрідний світовий рекорд. Він зробив із трьох четвертин сірника скрипку. Таким чином він побив дотеперішнього чемпіона світу, німця Рудольфа Фукса, який зробив із півтора сірника подвійно велику скрипку.

ПОЖИВНА ВАРТІСТЬ ЯЙЦЯ

До найліпших складників людської поживи належить яйце. Воно містить віджививні складники, подібно як їх має молоко. В усіх краях ведуть завзяту пропаґанду, щоб їсти більше яєць, головно серед молоді. Найважливішими складниками свіжого яйця є білок і товщ, що виступають в яйці у легкостравній формі.

Крім того, в яйці багато потрібних організмові мінеральних солей та вітамін, головно А, Д, Е, Г, які мають значення головно для росту молодого організму і віднови тканок. Своїми складниками (нпр., лецитина) впливають яйця добре на працю м'язів, мізку і нервів. З тих причин яйця є доброю і високовартною поживою для тих, що важко працюють умово та фізично, для спортовців і т. п. Врешті поручають їх для виздоровленців та осіб із вразливим кормовим проводом. Але старшим людям не потреба їсти багато яєць, бо вони можуть бути навіть шкідливі. Найкраще в цій справі порадитися свого лікаря, який знає організм свого пацієнта.

ВІЗИТІВКА

Підземка. Зупинка. Багато пасажирів всідає, і кожний з них розглядається за місцем, щоб сісти. Старша пані мусіла стояти, бо забракло для неї місця.

Один пан встав і зробив їй місце, чим вона була мило заскочена, бо глибокі зморщки на лиці і сивий волос зраджували його старший вік.

— Тенк ю, сер! Я бачу, що ви грішите джентелменскістю, якої, на жаль, в нас бракує. Сьогодні затрачується поволі пошана для старших. Не кождий наш юнак у вашому положенні уступив би мені своє місце. А, як це приємно бачити, коли молодь шанує старших.

— Це правда, дорога пані. Причиною цього сумного явища є брак релігії в школах, невідповідні радієві і телевізійні програми і самі батьки, які позіставляють своїх дітей без опіки. Вони гонять за доляром, який є всім для них, і забувають, що *найбільший* скарб — це дитина, якій треба дати відповідне виховання. Але дозвольте вашу заввагу дещо спростувати, бо ще так зле воно не є. В церкві св. Николая, певної етнічної групи, я мав нагоду бачити деяких панів, які своє місце відступали не тільки жінкам, але і старшим панам.

— Так, це справді є гарна і гідна наслідування картина. Нація з такими лицарськими прикметами напевно не пропаде.

Вона зітхнула з полегшою, а її очі блиснули радістю. При тім пан подякував їй за коротку розмову і дав їй свою візитівку, на якій з другої сторони була подана в ляпідарній формі історія України і висів на зупинці серед пасажирів.

Іван Куртє

✝

З глибоким сумом повідомляємо, що в понеділок, дня 11-го серпня 1958 р., по довгій і тяжкій серцевій недузі, упокоїлася в Бозі, заосмотрена Найсвятішими Тайнами, проживши 58 років,

НАША НЕЗАБУТНЯ, НАЙДОРОЖЧА ДРУЖИНА І СЕСТРА,

бл. п. МАРІЯ КЕРНИЦЬКА з Ковалів

народж. в м. Винники, к. Львова (Зах. Україна).

ЗАУПОКІЙНІ ПАНАХИДИ відправляться в СЕРЕДУ, 13-го і в ЧЕТВЕР, 14-го СЕРПНЯ 1958 року, о 8-ій год. вечора, в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН відбудеться в П'ЯТНИЦЮ, 15-го СЕРПНЯ 1958 р., о 9-ій год. ранку, з пох. заведення П. Яреми, до церкви св. Юрія в Ню Йорку, а опісля на цвинтар Кальварія.

Прибиті горем:
муж — ІВАН і РІДНЯ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БЕТЛЕГЕМ, Па. — Б-во св. Димитрія, Відд. 288, повідомляє, що Збори відбудуться в суботу, 16-го серпня 1958 р., о год. 7-ій веч., в церковній залі. Просимо всіх членів прибути на збори. — А. Данилук, предс.; В. Заґвоський, кас.; Д. Мушастий, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Місячні збори членів Б-ва св. Юрія, Відд. 239, відбудуться в суботу, 16-го серпня 1958 р., від год. 5-ої до 7-ої веч., в домі Укр.-Амер. Горожан — при 847 N. Franklin. Ввічливо пригадуємо членам про обов'язок своєчасного вплачування членських внесків. — д-р В. Галан, предс.; М. Ковальчук, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Б-во св. Николая, Відд. 175, повідомляє своїх членів, що Місячні збори відбудуться в суботу, 16-го серпня 1958 р., о 7-ій год. веч., в Укр. Нар. Домі — 4655 Мартин вул. Проситься членів прибути на час, щоб взяти участь в нарадах. Буде вибір Пікнікового комітету, який відбудеться 24-го вересня на Діброві. Довгуючі члени повинні вирівняти свої залеглості, щоб не наразити себе на суспендування. — Т. Грицай, предс.; І. В. Іванчук, секр.

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Управа 42 Відд. ім. Т. Шевченка, повідомляє своїх членів, що Місячні збори відбудуться в суботу, 16-го серпня 1958 р., о год. 7:30 веч. в УНДомі — при 237 Hope Ave. На збори просимо прийти всіх членів, бо є важливі справи до полагодження. Використайте Ювілейний рік „Свободи" для придбання нових членів для УНСоюзу. — В. Марущак, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Дністер", 430 Відд., подає до відома всім своїм членам, що побір вкладок за місяць серпень відбудеться в суботу, 16 серпня 1958 р., в Укр. Клюбі — при 23 і Бравн вул., о 7-ій год. веч. і в неділю, 17-го серпня 1958 р., в Укр. Клюбі — при 847 Н. Френклін вул., в год. від 11:30 до 1:30 по пол. Просимо всіх членів явитися в означеному часі та вирівняти залеглі належності. — О. Бакай, секр.

ШИКАГО, Ілл. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 252, відбудуться в неділю, 17-го серпня 1958 р., о 12-ій год. впол., в залі при 2250 В. Кортез. Проситься членів прибути. — Когут, серк.

АЛЛЕНТАВН, Па. — Управа Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 147, пригадує всім своїм членам, що слідуючі Сходини будуть, як звичайно, в третю неділю місяця, себто 17-го серпня 1958 р., о 1-ій год. по пол., в залі укр. прав. громади. Проситься всіх прибути розібрати решту дивидендів. Зволікаючих членів просимо не затягати з вкладками, а точно платити кожного місяця. — Управа.

БАФФАЛО, Н. Й. — Б-во св. о. Миколая, Відд. 127, повідомляє, що Місячні збори відбудуться в неділю, 17-го серпня 1958 р., в церковній залі — при Фільмор і Онейда вул, по співаній Службі Божій. Побір вкладок буде від год. 11:30 до 1-ої по пол. На порядку — дуже важливі справи. Пригадуємо членам, щоб точно вплачували свої місячні вкладки. Суспендовані члени по вирівнянні залеглого довгу, будуть прийняті наново, з усіма правами. Для вигоди членів, урядники урядують кожної неділі від 11:30 до 1:00 по пол. Зголошуєте своїх дітей і знайомих в ряди членів УНС! — І. Вула, голова; П. Володка, фін. секр.; М. Гаровус, кас.; М. Левицький, рек. секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Б-во св. Йосафата, Відд. 217, подає до відома всім своїм членам і членкиням, що Місячні збори відбудуться в неділю, 17-го серпня 1958 р., в парафіяльній залі — 303 Гудсон Еве., о 2-ій год. по пол. Проситься членів і членкинь прибути на ці збори в означеному часі, бо маємо важливі справи до вирішення, а саме: звіт урядників і Контр. Комісії з діловодства за перших 6 місяців. Довгуючим членам пригадується, щоб вирівняли свої залеглі вкладки, бо в противному випадку будуть суспендовані. Далі подається до відома тим членам, які платять річно, піврічно, квартально, щоб вирівняли свій довг в сумі 15 центів за „Свободу" почавши від 1-го липня. — А. Іванів, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. — Від. 372 ім. І. Франка, повідомляє своїх членів, що Місячні збори відбудуться в суботу, 16-го серпня 1958 р., о год. 7:30 веч., в Eagles — 210 Church St. Проситься всіх членів прибути численно на збори. — Ю. Лонишин, рек. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. — Місячні збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 206, відбудуться в суботу, 16-го серпня 1958 р., в парафіяльній залі — при 74 Геррис Еве., о 7-ій год. веч. Просимо всіх членів прибути на ці збори, будуть важливі справи до обговорення і до полагодження. Пригадуємо тим членам, які кожного місяця спізняються із плаченням своїх місячних вкладок, що 25-го кожного місяця, є послідній день вплачування своїх вкладок. — В. Киндефорський, предс.; І. Кокольський, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. — Б-во св. о. Миколая. Відд. 104, повідомляє своїх членів, що Місячні збори відбудуться в неділю, 17-го серпня 1958 р., о год. 2:30 по пол., в УНДомі при 760 State St. Проситься членів прибути на час тому, що за 3 тижні має відбутися Відділовий Ювілей, а крім цього, є багато важливих справ до полагодження. Пригадується членам, щоб вплачували на час свої вкладки. Просимо зголошувати своїх дітей і знайомих в члени УНСоюзу. — М. Зельвак, предс.; В. Матковський, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, Конн. — Т-во „Любов", Відд. 370, повідомляє своїх членів, що Місячні збори відбудуться в неділю, 17-го серпня 1958 р., в церковній залі — при 127 Парк вул. Вкладки збиратиметься в цю неділю коло нової церкви, по закінченню ранішнього Богослуження від год. 9:00 до 11:30, а опісля урядники перейдуть до залі старої церкви і там відбудуться збори. Проситься всіх членів прибути на збори, вплатити свої вкладки, а довгуючих членів просимо вирівняти свої залеглості. Річна ухвала дає Управі права подати до суспендування всіх тих членів, які залягають із вкладками 1 місяць. Вписуйте Ваших дітей і приятелів в члени УНСоюзу. Почавши від місяця липня, ті члени, які одержують „Свободу", мусять доплатити 15 центів більше до передплати. — К. Стасюк, предс.; Р. Голубович, кас.; В. Гіна, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

✝

Посмертна Згадка

ЄВДОКІЯ ІВАНІВ, померла 21-го липня 1958 р., на 65-му році життя. До УНС вступила 1933 р. Покійна полишила чоловіка Андрія, 3 доньки, 5 синів і 13 внуків. Похорон відбувся 25-го липня 1958 р., з пох. заведення, до церкви св. Йосафата, при участі Родини, Знайомих і Членів Б-ва, на цвинтар Голі Сепульхре. Нехай вільна земля Вашинґтона буде їй легкою! Г. Булавинець, рек. секр.

● РОЗШУКИ ●

Пошукую ВАСИЛЯ КОТЕЛЕВЕЦЬ із родиною, які виїхали до Німеччини в 1943 р. зі села Южній Посьолок, Харківська обл. і ВІРУ ПАПУГА, народж. в селі Курносівка, Чутівський р-н, Полтавська обл. Хто знав би про них, або вони самі, прошу писати на адресу:
Mykola KADYHROB
2059 Princeton Avenue
Trenton 8, New Jersey, USA
Закордонні часописи проситься про передрук.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ: КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНГС!

ТАРЗАН, ч. 4109. В пастці!

BUT AS JIM MOVED CLOSER, THE GROUND SUDDENLY SOFTENED BENEATH HIM -- TARZAN'S QUICK THINKING HAD LED HIM INTO QUICKSAND!

CASEY BELLOWED FRANTICALLY, CLUTCHING, GRASPING AT SMALL LIMBS AS HE SANK DEEPER INTO THE SLIMY MIRE!

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Та коли Джім підступив ближче, земля раптом запалася під його ногами . . . Тарзанова бистра думка завела його в сипкий пісок!

Кейсі несамовито ревів і хапався за маленькі галузки, щораз глибше западаючись у грузьку баюру!